

Kirjallinen kysymys KK 291/2026 vp

Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Kirjallinen kysymys sisäilmaongelmaisten kotitalouksien aseman parantamisesta, asumisterveyden turvaamisesta ja korjausmahdollisuuksien vahvistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Asumisterveysongelmat koskettavat vuosittain tuhansia suomalaisia ja aiheuttavat vakavia terveydellisiä, taloudellisia ja sosiaalisia seurauksia. Vaikka home- ja sisäilmaongelmien korjaamiseen on käytetty merkittäviä määriä sekä julkisia että yksityisiä varoja, kärsivät monet rakennusten käyttäjät edelleen sisäilman epäpuhtauksista ja hajuista sekä niiden aiheuttamista terveyshaitoista.

Suomessa merkittävä määrä ihmisiä kohtaa edelleen vakavia asumisterveyteen liittyviä ongelmia. Vaikka sisäilmaongelmat eivät ole viime vuosina olleet yhtä näkyvästi esillä julkisessa keskustelussa kuin aiemmin, ongelmat eivät ole poistuneet. Päinvastoin järjestöjen neuvontapalveluihin tulevien yhteydenottojen perusteella tarve asiantuntevalle neuvonnalle, tuelle ja käytännön ratkaisuille on edelleen suuri.

Asumisterveysliitto AsTe ry vastaanottaa vuosittain yli 8 000 yhteydenottoa. Hengitysliiton sisäilma- ja korjausneuvonta puolestaan tavoittaa vuosittain yli 4 000 henkilöä. Yhteydenottojen yleisimpiä syitä ovat kosteus- ja homevauriot, ilmanvaihto-ongelmat, rakennusten tutkiminen, korjausrakentaminen, rakennusmateriaalien päästöt sekä sisäilmasta aiheutuvat oireet.

Järjestöjen kokemuksen mukaan vuosittain tunnistetaan satoja vakavia niin sanottuja homeloukkutilanteita, joissa perheiden asuminen, taloudellinen tilanne, terveydentila ja arjen hallinta ovat vakavasti vaarantuneet. Näissä tilanteissa kyse ei ole pelkästään rakennusteknisestä ongelmasta, vaan näiden perheiden laajasta sosiaalisesta, terveydellisestä ja taloudellisesta kriisistä. Sisäilmaongelmat voivat johtaa pitkäaikaisiin terveysoireisiin, työ- ja toimintakyvyn heikkenemiseen, lasten koulunkäynnin vaikeutumiseen sekä merkittävään psyykkiseen kuormitukseen.

Monet sisäilmasta oireilevat ihmiset kokevat hengitystieoireita, silmä- ja iho-oireita, päänsärkyä, voimakasta väsymystä, keskittymisvaikeuksia sekä erilaisia herkistymisiä. Oireilu voi vaikeuttaa työssäkäyntiä, opiskelua ja jokapäiväistä elämää merkittävästi. Erityisen haastavassa asemassa ovat henkilöt, joilla on ennestään hengityssairauksia tai muita pitkäaikaissairauksia.

Asumisterveysongelmien ratkaiseminen edellyttää usein rakennuksen perusteellista tutkimista ja korjausten huolellista suunnittelua. Järjestöjen mukaan merkittävä osa yhteyttä ottavista ihmisistä

Kirjallinen kysymys KK 291/2026 vp

kertoo kuitenkin, ettei heillä ole taloudellisia mahdollisuuksia teettää tarvittavia kuntotutkimuksia tai korjauksia. Samalla kysytään yhä useammin mahdollisuuksista saada avustuksia tai muuta tukea ongelmien selvittämiseen.

Asumisterveysongelmiin liittyvät kohdekäynnit ja vertaistuki ovat monille sairastuneille ja heidän perheilleen tärkeä keino selviytyä kriisitilanteista. Luotettavien kansalaisjärjestöjen tarjoama opastus-, neuvonta ja vertaistuki voivat ehkäistä syrjäytymistä sekä vähentää virheellisen tai jopa harhaanjohtavan tiedon leviämistä ja vaikutuksia. Tämän vuoksi toiminnan pitkäjänteinen rahoitus on tärkeää sekä yksilöiden että yhteiskunnan näkökulmasta.

Asuntokauppaan liittyvä kuluttajansuoja on todettu olevan vakavissa rakennusvirhe- ja asumisterveysongelmatilanteissa usein riittämätön. Homevauriot, haitta-aineet ja muut merkittävät rakennusvirheet voivat aiheuttaa asunnon ostajalle kohtuuttomia terveydellisiä ja taloudellisia menetyksiä. Ratkaisuksi on esitetty asuntokaupan suojarahastoa, joka toimisi öljysuojarahaston kaltaisena turvaverkkona tilanteissa, joissa vakavat rakennusvirheet tai asumisterveyshaitat johtavat huomattaviin menetyksiin ja kustannuksiin. Rahaston rahoitus voitaisiin turvata ja ylläpitää esimerkiksi varaamalla siihen pieni osuus asuntokauppojen yhteydessä maksettavista varainsiirtoverotuloista.

Lisäksi korjausrakentamisen laadussa ja kuntotarkastusjärjestelmässä ja kuntotutkimuksissa on edelleen puutteita, joiden seurauksena vakavia rakennus- ja sisäilmaongelmia jää havaitsematta tai korjaukset eivät tuota pysyviä tuloksia.

Valtion avustus kodin kuntotutkimukseen ja perusparannuksen suunnitteluun lakkautettiin vuoden 2024 alussa. Ennen lakkauttamista avustuksen avulla sadat kotitaloudet ja yhteisöt pystyivät vuosittain käynnistämään sisäilmaongelmien selvittämisen ja korjausten suunnittelun. Avustuksen poistuminen on lisännyt huolta siitä, että ongelmat jäävät tutkimatta ja korjaukset tekemättä erityisesti pienituloisissa kotitalouksissa.

Samaan aikaan rakennuskannan korjausvelka kasvaa. Monet asunto-osakeyhtiöt kamppailevat välttämättömien korjausten rahoituksen kanssa, ja erityisesti pienillä asunto-osakeyhtiöillä on vaikeuksia saada lainoitusta korjaushankkeisiin. Myös suuremmissa taloyhtiöissä korjausten lykkääminen voi johtaa tilanteisiin, joissa rahoituksen saaminen vaikeutuu entisestään. Tämä kasvattaa riskiä rakennusten kunnan heikkenemisestä ja asumisterveyshaittojen lisääntymisestä.

Sisäilmaongelmiin liittyy myös merkittäviä oikeusturvakysymyksiä. Rakennusvirheitä, kosteusvaurioita ja sisäilmahaittoja koskevat riidat voivat kestää useita vuosia. Oikeudenkäyntikulut ovat monille kotitalouksille kohtuuttoman suuria, ja pitkät prosessit lisäävät epävarmuutta sekä taloudellista kuormitusta. Moni kokee jäävänsä yksin vaikeassa tilanteessa ilman riittävää asiantuntija-apua.

Järjestöjen tarjoaman neuvonnan ja vertaistuen merkitys on korostunut tilanteessa, jossa virallisia palveluita on rajallisesti saatavilla. Maksuton neuvonta auttaa ihmisiä tunnistamaan ongelmia ajoissa, löytämään luotettavia asiantuntijoita ja välttämään virheellisiä tai tarpeettomia toimenpiteitä. Vertaisryhmät puolestaan tarjoavat henkistä tukea tilanteissa, joissa sisäilmaongelmat ovat aiheuttaneet merkittävää kuormitusta koko perheelle. Järjestötoiminnan

Kirjallinen kysymys KK 291/2026 vp

heikkeneminen voisi lisätä hyvinvointialueiden, terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden kuormitusta.

Myös ilmastonmuutoksen vaikutukset on huomioitava tulevaisuuden asumisterveystyössä. Lisääntyvät sateet, kosteusrasitus ja sään ääri-ilmiöt kasvattavat kosteus- ja homevaurioiden riskiä rakennuskannassa. Ennalta ehkäisevien toimien, korjausrakentamisen ja asumisterveysosaamisen merkitys tulee tämän vuoksi korostumaan entisestään tulevina vuosina.

Koska asumisterveysongelmien vaikutukset ulottuvat yksittäisten ihmisten terveydestä työ- ja toimintakykyyn, rakennuskannan kuntoon sekä julkisen talouden kustannuksiin, on perusteltua arvioida nykyisten tukijärjestelmien, neuvontapalveluiden ja rahoitusratkaisujen riittävyyttä sekä mahdollisia uusia keinoja ongelmien ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä parantaakseen kotitalouksien ja taloyhtiöiden mahdollisuuksia tutkia, suunnitella ja korjata sisäilmaongelmaisia asuntoja,

miten hallitus aikoo turvata sisäilma- ja asumisterveyden parissa toimivien luotettavien kansalaisjärjestöjen ja niiden kohdekäynnit ja vertaistukitoiminnan pitkäjänteisen rahoituksen

mihin toimiin hallitus ryhtyy kehittääkseen kuntotarkastusjärjestelmää ja asunnon ostajien oikeusturvaa siten, että vakavat piilevät rakennusvirheet ja asumisterveyshaitat havaitaan nykyistä paremmin ja että ostajien oikeusturva toteutuu myös tilanteissa, joissa vahingon korvaaminen osoittautuu käytännössä mahdottomaksi ja

miten hallitus aikoo varmistaa, että asunto-osakeyhtiöillä ja omistusasujilla on käytettävissään riittävät rahoitusmahdollisuudet välttämättömien korjausten toteuttamiseksi?

Helsingissä 24.6.2026

Eeva-Johanna Eloranta sd
Tiina Elo vihr